

не бѣха практическо прилагание на принципитѣ исповѣдвани отъ републиканцитѣ; тѣй сѣщо дѣйствува и единъ обсаденъ гарнизонъ, който употребява всякакви срѣдства за да освободи крѣпостъта безъ да се грижи да ли тѣ сѣ споредъ правилото на искуството. Генералъ Фоа извика веднажъ прѣзъ реставрацията отъ трибуната: „Въ законитѣ нѣма писано какъ се спасява отечеството: въ опасния день спасяватъ го незабавно, както и съ каквото е възможно“.

Тѣй щото тая Франция, която чрѣзъ своя примѣръ подканяше всичкитѣ народи да завоюватъ свободата си, бѣше принудена да защитава собствената си свобода даже и съществуването си противъ братоубийственитѣ имъ нападения, като прибѣгваше ще не ще къмъ страшни усилия, които нарушаваха хуманныя ѝ характеръ. Имало ли е нѣкога по-трагическо положение въ сѣдбата на единъ народъ?

Борбата и опасноститѣ бѣха довели народа до трѣскаво положение, както сражението възбужда яростъта на войницитѣ, опиянени отъ барутния димъ. Постояннитѣ прѣдателства бѣха породили съмнѣние и страхъ, които ожесточаватъ сърдцата; най-сетнѣ навикътъ да глѣдатъ крѣвъ да тече вдѣхваше необикновено равнодушие къмъ живота. Жирондинцитѣ се веселяха, като пародираха сѣдътъ който щѣше да ги сѣди, а свѣтскитѣ жени бѣха измислили въ затвора една страшна игра, пантомима на ешафота, като изучаваха какъ пограциозно да умрѣтъ, както гладиаторитѣ умираха прѣдъ Цезаря.

Необходимо е да се възобновятъ всички тие факти, за да се разбере какъ може единъ народъ да затрива полководци, които сѣ го водили къмъ побѣди, като Кюстина, Хушара и Бирона; патриоти, които самъ той ги е боготворилъ, като Белли, прѣдсѣдателя на Събранието въ Жо-де-Помъ, Херо-де-Сешелъ, монтаняръския законо-